

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUKSEN

verkkojulkaisu

2004

24

Heikki Helin

Suurten kaupunkien verotulojen hidas kehitys 1990–2004

Verkojulkaisu

ISSN 1458-5707

ISBN 952-473-332-3

LISÄTIETOJA

Heikki Helin

Puh. 03-734 2927

heikki.helin@phnet.fi

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Verotulot 1990–2003	4
Kunnan tulovero 1993–2003	9
Yhteisövero 1993–2003	15
Kiinteistövero	18
3 Vuoden 1003 verotulot	20
4 Maksuunpanotilasto	24
5 Verotulojen toteutuma 2004	25
Yhteenveto	26
Liitteet	28

1 Johdanto

Verotulot ovat kuntien taloudellisen liikkumavaran perusta niissä kunnissa, joiden verotulojen taso euroina asukasta kohti on keskitasoa korkeampi¹. Muilla kunnilla verotulotasaus turvaa 90 prosentin verotulojen tason omista verotuloista riippumatta.

1990-luvulla kuntien verotulojen kasvu perustui pääasiassa yhteisöveron kasvuun. Valtio tosin leikkasi tämän kasvun pienentämällä valtionosuuksia. Tästä, verotulotasauksesta ja opetustoimen valtionosuuksien siirrosta palvelutuottajille johtuen eräiden kaupunkien käyttötalouden valtionosuudet olivat niiden tilinpäätöksissä miinusmerkkiset muutamina vuosina.

1990-luvun lopulla kuntien verotulojen arviointia vaikeutti uusista tulomuodoista johtunut ns. rytmihäiriöilmiö. Verotulojen tilitykset kunnille tapahtuivat eri rytmissä kuin kuntalaisilta kerättiin veroja. Jos tilitykset olisi tehty oikeassa rytmissä, olisivat tilinpäätökset näyttäneet toisenlaisilta.

Valtiovarainministeriö on johdonmukaisesti pyrkinyt poistamaan kunnilta niiden osuuden yhteisöveron tuottoon. Se olisi korvattu valtionosuuksia lisäämällä. Suurten kaupunkien kannalta ongelmana on ollut se, että ne ovat saaneet yhteisöveroa keskimääräistä enemmän ja valtionosuutta olisi jaettu asukasluokan suhteuttaen, minkä seurauksena kaupunkien tulopohja olisi heikentynyt. Yhteisöveron korvaamista valtionosuuksilla on perusteltu niiden suurilla vaihteluilla ja arvaamattomuudella. Yhteisöveron osuus kuntien verotuloista on supistunut, koska kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta on alennettu alkuperäisestä 44,8 prosentista noin 20 prosenttiin. Yhteisöveron jakoperusteiden muuttaminen lopulliseksi kahden vuoden keskiarvona on osaltaan vähentänyt ennakoimisen vaikeutta.

Hallitus on pyrkinyt keventämään verotusta. Siihen ei ole ollut pienituloisten osalta käytettävissä paljoa muita tapoja kuin lisätä kunnallisverotuksen vähennyksiä. Nykyinen hallitus on korvannut tehdyt vähennykset lisäämällä valtionosuuksia vastaavalla määrällä. Tämä on saattanut luoda mielikuvaa siitä, että hallitus on vahvistanut kuntataloutta lisäämällä valtionosuuksia. Vaikka tuloverotusta on haluttu keventää, on samaan aikaan pyritty kiristämään kiinteistöverotusta veroprosenttien alarajoja korottamalla.

---

¹Kunnilta joiden laskennallinen verotulo euroina asukasta kohti ylittää 90 prosenttia koko maan keskiarvosta, leikataan verotulotasauksessa ns. tasausvähennys, joka 40 prosenttia siltä osalta, mikä ylittää koko maan keskiarvosta 90 prosentin tason. Näitä kuntia on noin 70–80.

Edellä oleva osoittaa, että verotulojen kehityksen taustalla on paljon muitakin tekijöitä kuin kansantalouden yleinen kehitys. Tässä suppeassa yhteenvedossa pyritään kuvaamaan 16 suurimman kaupunkien verotulojen kehitystä vuosina 1990–2004. Verouudistuksesta johtuen lajeittainen tarkastelu keskittyy vuosiin 1993–2003. Tarkastelun perustana ovat Tilastokeskuksen kokoamat kuntien tilinpäätöstiedot sekä verohallinnon vuoden 2003 tulojen ennakkotiedot. Helsingin verotuloja vertaillaan myös koko maan verotuloihin maksuunpanotilaston avulla.

2 Verotulot 1990–2003

Verotulojen kehitystä voidaan tarkastella pitkän aikasarjan avulla. Niiden jakautumista tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon voidaan analysoida vuodesta 1993 lähtien, jolloin verouudistus tehtiin.

Verotulojen tarkastelussa on lähtövuodella suuri vaikutus. Tässä tarkastelun lähtövuotena on vuosi 1990, joka verotulojen kannalta viimeinen normaali vuosi ennen lamaa. Valitsemalla se lähtövuodeksi nähdään miten nopeasti kuntien verotulot ovat toipuneet laman notkahduksesta. Jos lähtövuodeksi valittaisiin vuodet 1991 tai 1992, olisi verotulojen kasvu huomattavasti suurempi kuin vuodesta 1990. Toinen luonnollinen tarkastelujen lähtövuosi on 1993, josta alkaen lajeittaiset luvut ovat vertailukelpoisia.

Verotulojen kehitystä tarkastellaan tässä kolmella tavalla. Ensiksi kuvataan verotulojen prosentuaalista muutosta vertaamalla kunkin vuoden kehitystä lähtövuoteen 1990 tai 1993, jota merkitään luvulla 100. Verotulot on muutettu vuoden 1995 rahanarvoon kunnallistalouden indeksillä (1995=100).

Jos kunnan asukasluku kasvaa nopeasti, kasvavat yleensä verotulotkin. Tämän takia verotulot suhteutetaan usein asukaslukuun. Tällä voidaan kuvata myös verotulojen tason kehitystä. Kunnissa, joissa asukasluku on kasvanut voimakkaasti, asukaslukuun suhteutettu kehitys on yhtä suuri kuin verotulojen kokonaiskehitys edellyttäen, että uusien asukkaiden tulotaso vastaa kunnan keskiarvoa. Jos uusien asukkaiden tulotaso jää pienemmäksi, on asukaslukuun suhteutettu kehitys hitaampaa kuin kokonaiskehitys. Toisaalta taas jos asukasluku on vähentynyt, on asukaslukuun suhteutettu kehitys nopeampaa kuin kokonaiskehitys, mikäli poismuuttaneiden tulotaso on keskitasoa pienempi (vrt. opiskelijat).

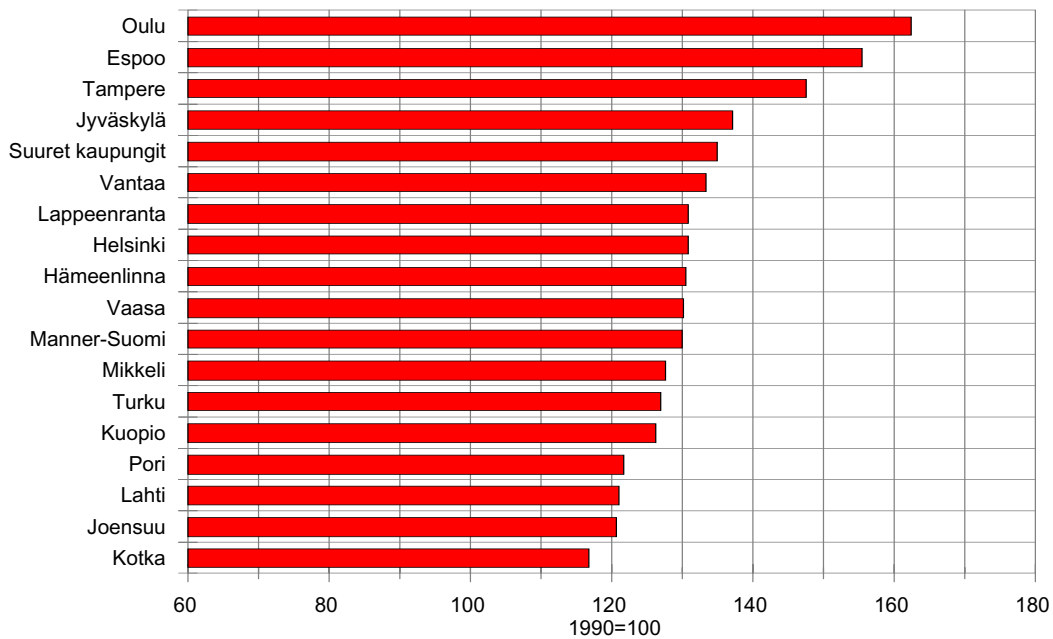
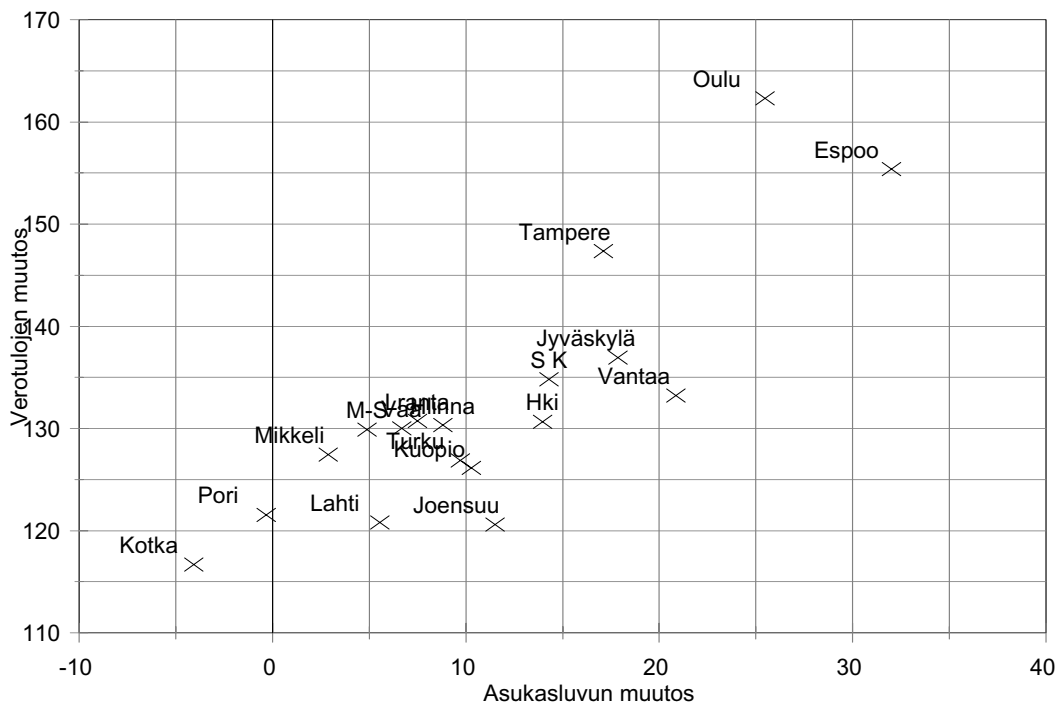
Kolmas kuvaustapa on merkitä vuoden 1990 verotulot euroa/asukas luvulla 100 ja kuvata näin lasketun luvun kehitystä. Se saattaa antaa erilaisen tuloksen kuin muutos euroina asukasta kohti. Tämä johtuu erilaisesta lähtötasosta.

Kuntien verotulojen kehitykseen vuosina 1990–2003 on vaikuttanut ratkaisevasti yhteisöveron kehitys. Pelkästään ääri vuosia tarkastelemalla sen vaikutus ei ole merkittävä, mutta vuosittaisissa luvuissa 1990-luvun lopulla sen vaikutus oli suuri.

Kuviossa 1 on esitetty verotulojen muutos 1990–2003 merkitsemällä vuotta 1990 luvulla 100. Manner-Suomea hitaampi kasvu oli seitsemässä kaupungissa. Kuviossa 2 on asukasluvun ja verotulojen muutos. Suurin verotulojen kasvu oli Oulussa ja Espossa, joissa oli myös asukasluvun kasvu suurin². Hitain verotulojen kasvu oli Kotkassa, jossa asukasluku väheni.

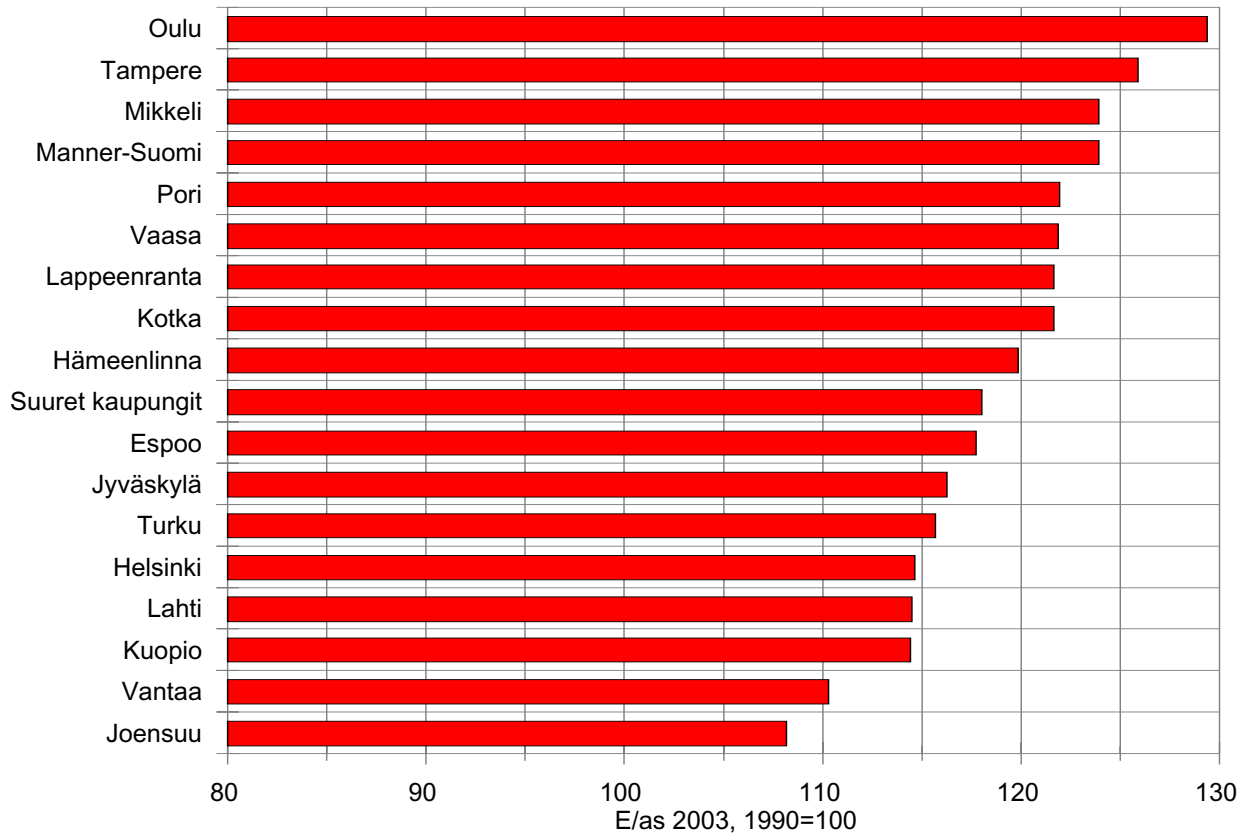
---

² Asukaslukujen kehitys on esitetty liitetaulukoissa 3 ja 4.

Kuvio 1. Verotulot 2003 (1995 rahanarvo, 1990=100)**Kuvio 2. Asukasluvun muutos % ja verotulojen muutos (1990=100, 1995 rahanarvo) 1990–2003**

Kun suhteutetaan verotulot asukaslukuun ja tarkastellaan sen muutosta, on kasvu suurin Oulussa ja Tampereella ja heikoin Joensuussa ja Vantaalla. Lukuja arvioitaessa on otettava huomioon myös veroprosenteissa (kunnallisveroasteissa) tapahtuneet muutokset. Yllättävää on se, että koko maan verotulojen kehitys on ollut nopeampaa kuin useiden suurten kaupunkien.

Kuvio 3. Verotulot euroa/asukas 2003 (1990=100, 1995 rahanarvo)

Vuosien 1991 ja 1992 laman vaikutus Helsingin verotuloihin oli muita kuntia suurempi. Lama leikkasi viidesosan Helsingin verotuloista. Vasta vuonna 1995 kaupunkien verotulot saavuttivat vuoden 1990 taso, mutta useimmat kaupungit olivat joutuneet korottamaan veroprosenttiaan.

Taulukko 1. Suurten kaupunkien verotulot 1990–2003 (1990=100, 1995 rahanarvo)

1995 rahanarvo	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	100	90	80	83	94	111	115	126	133	130	148	151	134	131
Espoo	100	91	93	89	102	108	119	122	132	140	172	175	172	155
Tampere	100	100	96	99	103	117	120	122	132	137	142	158	160	147
Vantaa	100	94	95	93	102	107	114	117	124	127	132	140	143	133
Turku	100	91	93	93	91	108	113	116	123	122	126	131	138	127
Oulu	100	94	92	93	102	110	119	121	131	140	159	173	175	162
Lahti	100	89	86	91	96	103	108	108	114	115	113	123	129	121
Kuopio	100	93	90	98	101	106	121	112	119	118	117	122	133	126
Jyväskylä	100	90	92	96	103	108	112	113	123	125	125	139	144	137
Pori	100	90	96	97	98	108	109	109	111	111	111	123	127	122
Lappeenranta	100	91	94	95	101	108	120	116	122	131	126	138	141	131
Vaasa	100	97	101	97	101	113	120	125	131	130	124	141	151	130
Kotka	100	92	92	98	99	109	109	108	111	112	109	117	126	117
Joensuu	100	88	84	94	102	106	114	109	115	116	118	122	131	121
Hämeenlinna	100	93	95	100	105	110	122	115	124	123	121	125	139	130
Mikkeli	100	92	94	94	101	105	108	112	116	120	114	122	131	127
Suuret kaupungit	100	92	89	91	98	110	115	120	127	128	139	146	144	135
Manner-Suomi	100	94	91	92	100	109	116	119	124	125	129	137	139	130

Taulukko 2. Verotulot euroa/asukas 1990–2003 (1995 rahanarvo, 1990=100)

Verotulot e/as	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	100	89	79	80	89	104	106	115	120	116	131	133	118	115
Espoo	100	90	89	83	93	96	103	103	110	113	137	137	132	118
Tampere	100	99	95	96	99	110	111	111	118	122	125	137	137	126
Vantaa	100	92	92	88	95	98	103	104	109	109	113	119	119	110
Turku	100	91	93	92	90	105	108	109	114	114	117	121	126	116
Oulu	100	93	90	89	96	101	107	107	114	119	132	140	141	129
Lahti	100	89	86	90	95	100	105	105	110	111	109	118	123	114
Kuopio	100	92	89	95	97	100	114	105	110	109	108	112	121	114
Jyväskylä	100	90	91	93	99	102	104	104	111	112	111	121	124	116
Pori	100	91	96	97	98	108	108	109	111	111	112	124	128	122
Lappeenranta	100	91	93	94	98	105	115	111	116	124	119	130	132	122
Vaasa	100	97	100	94	98	108	115	119	124	122	117	132	142	122
Kotka	100	92	93	99	101	111	110	110	114	115	113	122	131	122
Joensuu	100	87	83	90	97	99	106	101	106	106	108	111	118	108
Hämeenlinna	100	93	93	98	101	105	117	110	117	115	113	116	128	120
Mikkeli	100	91	93	92	98	101	104	108	113	116	110	119	127	124
Suuret kaupungit	100	91	88	88	94	103	107	110	115	116	124	129	126	118
Manner-Suomi	100	0	90	90	97	106	112	115	120	121	124	131	133	124

Ainoastaan neljän suuren kaupungin verotulojen muutos asukaslukuun suhteutettuna vuosina 1990–2003 oli Manner-Suomen kasvua suurempi.

Taulukko 3. Verotulot euroa/asukas 1990–2003 (1995 rahanarvo)

Verotulot e/as	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Muutos
Helsinki	2 684	2 399	2 120	2 161	2 394	2 791	2 839	3 080	3 213	3 115	3 511	3 563	3 158	3 077	393
Espoo	2 708	2 427	2 421	2 248	2 510	2 597	2 790	2 786	2 967	3 067	3 716	3 702	3 571	3 187	479
Tampere	1 840	1 823	1 745	1 774	1 822	2 029	2 038	2 038	2 175	2 245	2 293	2 520	2 530	2 316	475
Vantaa	2 401	2 207	2 204	2 121	2 276	2 348	2 463	2 504	2 609	2 628	2 713	2 851	2 864	2 647	246
Turku	1 990	1 813	1 854	1 836	1 784	2 084	2 154	2 176	2 275	2 259	2 322	2 400	2 502	2 301	311
Oulu	1 933	1 793	1 749	1 720	1 865	1 949	2 065	2 064	2 195	2 303	2 559	2 715	2 727	2 500	567
Lahti	1 875	1 660	1 610	1 683	1 776	1 881	1 974	1 970	2 066	2 077	2 042	2 208	2 304	2 146	271
Kuopio	1 848	1 704	1 637	1 752	1 785	1 851	2 099	1 935	2 036	2 011	1 990	2 070	2 242	2 114	266
Jyväskylä	1 978	1 784	1 800	1 849	1 957	2 010	2 062	2 059	2 202	2 213	2 190	2 398	2 459	2 298	320
Pori	1 709	1 548	1 640	1 650	1 678	1 840	1 853	1 860	1 896	1 905	1 907	2 124	2 182	2 084	374
Lappeenranta	1 780	1 620	1 656	1 665	1 739	1 867	2 053	1 981	2 070	2 211	2 113	2 312	2 343	2 165	385
Vaasa	2 074	2 012	2 077	1 959	2 024	2 247	2 378	2 460	2 572	2 539	2 419	2 730	2 946	2 527	453
Kotka	1 842	1 700	1 706	1 824	1 854	2 047	2 035	2 034	2 095	2 123	2 085	2 243	2 422	2 240	398
Joensuu	1 888	1 652	1 559	1 695	1 823	1 866	2 009	1 911	2 001	2 006	2 030	2 094	2 231	2 042	154
Hämeenlinna	1 836	1 700	1 708	1 796	1 862	1 935	2 142	2 014	2 146	2 114	2 069	2 130	2 357	2 199	363
Mikkeli	1 657	1 514	1 533	1 519	1 619	1 676	1 730	1 790	1 866	1 926	1 830	1 964	2 108	2 052	395
Suuret kaupungit	2 208	2 014	1 935	1 941	2 072	2 277	2 369	2 428	2 550	2 553	2 745	2 858	2 788	2 605	396
Manner-Suomi	1 812	1 694	1 638	1 634	1 767	1 918	2 033	2 084	2 169	2 186	2 249	2 375	2 402	2 244	432

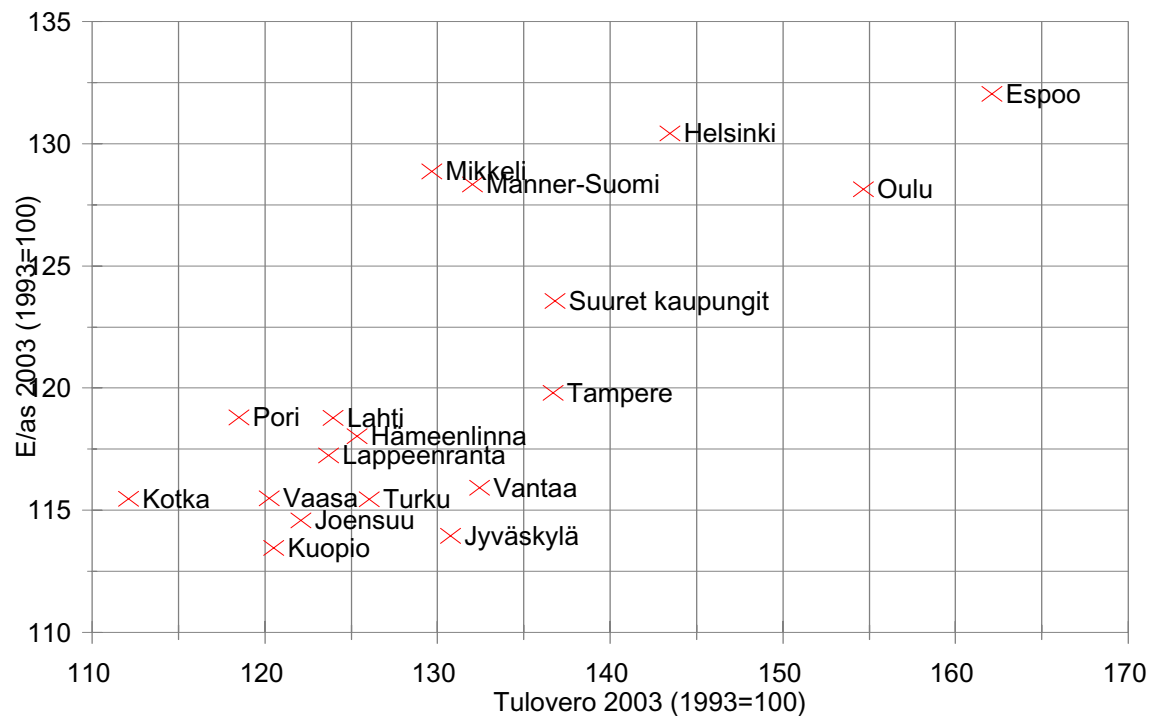
Kunnan tulovero 1993–2003

Kunnan tuloveron kehityksen vaikuttavat verovelvollisten tulot, heidän lukumääränsä, kunnan tuloveroprosentti sekä verolainsäädäntö. Nopeimmin tuloverot ovat kasvaneet kunnissa, joissa asukasluvun kasvu on ollut muita suurempi.

Kuntien tulovero on vertailukelpoinen vuodesta 1993 alkaen. 16 suurimman kaupungin asukasluku³ kasvoi vuosina 1993–2003 peräti 205 778 eli 10,3 prosenttia. Suurista kaupungeista yli 10 prosenttia kasvoivat Espoo (22,7), Oulu (20,7), Jyväskylä (14,7), Vantaa (14,2) ja Tampere 14,1. Kotkan ja Porin asukasluvut pienuivat.

Kun suhteutetaan tuloveron kasvu asukaslukuun, saadaan tulopohjan kehityksestä paremmin vertailukelpoinen kuva. Eräiden nopeasti kasvaneiden kaupunkien, kuten Vantaan ja Jyväskylän, tuloveron kehitys näyttää asukaslukuun suhteutettuna huomattavasti heikommalta kuin pelkästä tuloveron määrän muutoksesta voisi päätellä. Näissä kaupungeissa muuttajien tulotaso on ollut keskitasoa alhaisempi.

Kuvio 4. Tuloveron kokonaismuutos ja muutos asukasta kohden 1993–2003 (1993 =100, 1995 rahanarvo)

Tuloveroprosenttien muutoksen vaikutusta havainnollistavat taulukot 4 ja 5. Esi-merkiksi Helsingin ja Tampereen veroprosenttien alennukset 1997 näkyivät tuloveron vähennyksenä.

³Suurten kaupunkien asukasluvun kehitys 1990/1993–2003 on esitetty liitetaulukoissa 3 ja 4.

Taulukko 4. Kunnan tulovero euroa/asukas 1993–2003 (1993 =100, 1995 rahanarvo)

e/as 1993=100	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	100	106	106	109	100	103	105	112	120	130	130
Espoo	100	112	105	112	105	112	113	132	138	138	132
Tampere	100	101	107	106	101	108	106	102	115	126	120
Vantaa	100	105	101	105	101	105	105	104	114	124	116
Turku	100	95	103	103	98	101	101	99	107	119	115
Oulu	100	108	107	112	108	114	114	114	123	134	128
Lahti	100	104	104	107	102	107	106	98	112	125	119
Kuopio	100	101	100	114	101	106	103	96	107	118	113
Jyväskylä	100	104	102	103	98	106	101	96	106	121	114
Pori	100	101	105	104	100	101	100	94	107	125	119
Lappeenranta	100	104	104	114	104	108	111	99	113	125	117
Vaasa	100	101	102	105	101	105	105	96	107	120	116
Kotka	100	101	109	107	105	107	106	98	110	122	115
Joensuu	100	107	104	112	102	107	105	101	110	121	115
Hämeenlinna	100	103	102	112	101	107	105	98	110	121	118
Mikkeli	100	106	106	108	106	110	112	106	117	129	129
Suuret kaupungit	100	105	105	108	102	106	106	108	118	128	124
Manner-Suomi	100	106	107	112	108	111	112	110	121	133	128

Vuonna 1994 verotuloja kasvattivat valtion toimesta tehdyt verotuksen muutokset. Lapsi- ja yksinhuoltajavähennyksen poistamisen vaikutus oli arvioiden mukaan 400 miljoonaa euroa. Tämä ilmenee tuloveron kasvuna.

Suomen Kuntaliiton laskelmien mukaan vuonna 1997 verovähennyksen lisäykset vähensivät kuntien verotuloja yli 200 milj. euroa. Tämän seurauksena kaupunkien tulovero väheni edellisvuodesta. Vuonna 1999 vähennysten korotukset olivat 236 milj. euroa (kuvio 5).

Kaupunkien veroprosenttien korotus vuosina 1993–2003 vaihtelee 0–1,75 välillä. Tämä vaikuttaa luonnollisesti verotulojen määrän kehitykseen. Kun puhdistetaan tuloveron määrästä veroprosentin korotuksen tuoma lisä, voidaan vertailla veropohjan kehitystä (taulukko 6).

Taulukko 5. Veroprosentit 1993–2003

Veroprosentti	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Muutos
Helsinki	16,00	17,00	17,00	17,00	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50	16,50	17,50	1,50
Espoo	16,50	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	0,50
Tampere	17,00	17,00	17,00	17,00	16,75	17,25	17,25	17,25	17,25	17,25	17,25	0,25
Vantaa	17,50	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	0,25
Turku	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,50	17,50	17,50	18,00	1,00
Oulu	17,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	1,00
Lahti	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	17,75	18,25	18,25	18,25	0,50
Kuopio	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	0,00
Jyväskylä	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,50	18,50	0,50
Pori	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	17,00	18,00	18,00	1,00
Lappeenranta	17,50	17,50	17,50	17,50	17,50	17,50	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	0,50
Vaasa	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,00	18,50	19,00	1,00
Kotka	17,50	17,50	17,50	17,50	17,50	17,50	17,50	18,00	18,00	18,00	18,00	0,50
Joensuu	18,00	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50	18,50	0,50
Hämeenlinna	17,00	17,50	17,50	17,50	17,00	17,50	17,50	17,50	17,50	17,50	18,00	1,00
Mikkeli	17,00	17,00	17,00	17,00	17,50	17,50	18,00	18,00	18,00	18,00	18,75	1,75
Suuret kaupungit	17,30	17,53	17,53	17,53	17,48	17,55	17,61	17,67	17,70	17,83	18,03	0,73
Koko maa	17,20	17,53	17,53	17,51	17,42	17,53	17,60	17,65	17,67	17,78	18,03	0,83

Taulukko 6. Tuloveron kehitys 1993–2003 e/asukas ilman veroprosentin korotuksia (1993 =100, 1995 raha)

Kunnallisvero	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	100	101	101	104	98	101	101	108	115	124	116
Espoo	100	109	103	108	102	108	109	127	131	132	125
Tampere	100	102	109	109	105	108	106	102	114	126	118
Vantaa	100	104	100	103	98	102	103	101	110	119	111
Turku	100	97	106	107	101	104	103	98	105	117	110
Oulu	100	103	104	109	105	110	110	110	119	129	121
Lahti	100	104	104	107	102	107	106	98	110	122	116
Kuopio	100	101	100	113	99	104	101	93	104	115	111
Jyväskylä	100	106	104	105	100	107	102	97	108	119	113
Pori	100	101	105	104	100	101	99	93	106	117	113
Lappeenranta	100	104	105	114	104	107	107	96	109	121	114
Vaasa	100	102	103	105	101	104	104	95	105	115	107
Kotka	100	101	109	108	105	108	106	95	107	119	113
Joensuu	100	105	102	107	97	101	99	95	104	114	108
Hämeenlinna	100	100	99	109	100	103	102	95	106	117	111
Mikkeli	100	106	106	107	101	105	104	98	108	119	114

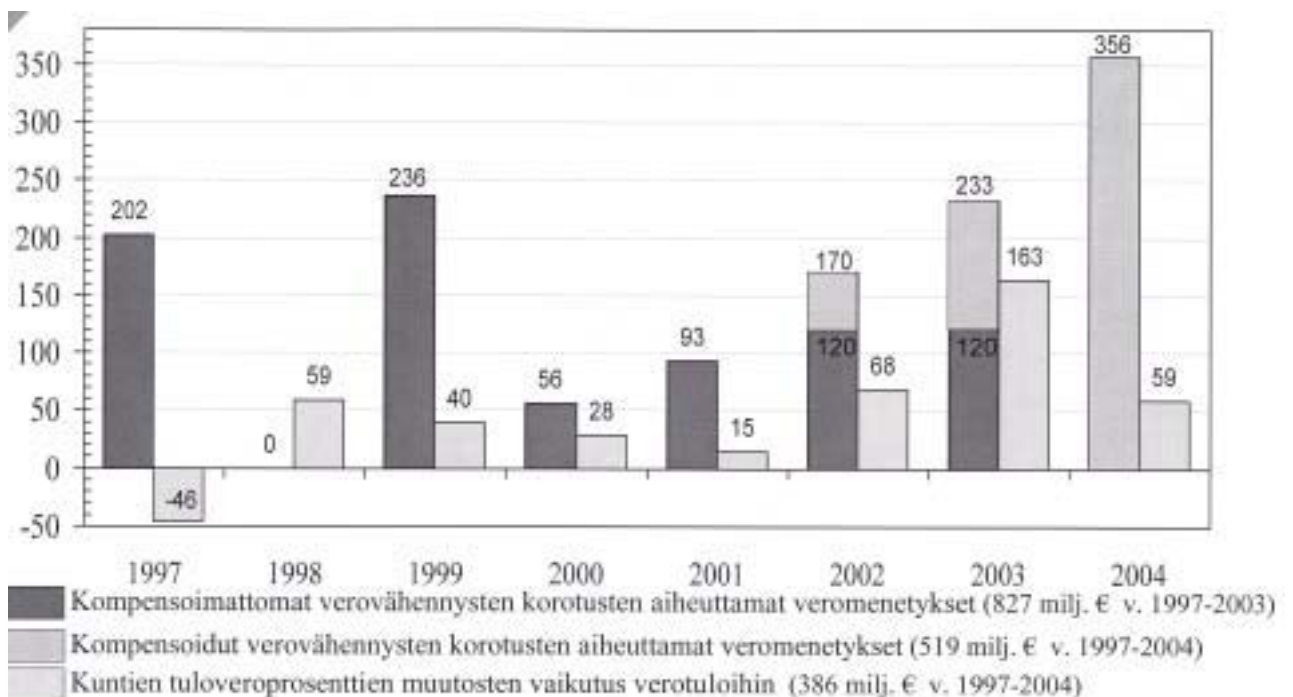
Palkkaverotusta on 1990-luvun puolivälin jälkeen kevennetty pääasiassa kolmella tavalla⁴:

1. Valtion tuloveroasteikon rajaveroprosentteja leikkaamalla.
2. Tulonhankkimisvähennystä korottamalla.
3. Kunnallisveron ansiotulovähennysten tuloaluetta laajentamalla ja sen enimmäismäärää korottamalla.

Seurauksena on ollut tulonhankkimisvähennyksen merkityksen väheneminen tulonhankkimiskulujen korvaajana, ja kunnallisveron ansiotulovähennyksen korotusten takia kunnat ovat menettäneet tulopohjaansa. Vähennyksistä johtuvia yksittäisten kuntien tulomenetyksiä on vaikea laskea, ja niiden täysimääräinen korvaaminen ja oikein kohdentaminen esimerkiksi valtionosuuksilla on vaikeaa.

Kuntaliitossa on laskettu, paljonko valtion tekemät päätökset kuntien tuloveroveron vähennysten korotuksista ovat vähentäneet kuntien verotuloja. Nykyinen hallitus on luvannut kompensoida kunnille verotulojen menetykset valtionosuuksia korottamalla. Kuviossa 6 on Kuntaliiton laatima kuvio näistä vaikutuksista.

Kuvio 5. Verovähennysten ja tuloveroprosenttien muutosten vaikutus kuntien verotuloihin 1997–2004 (Lähde: Suomen Kuntaliitto)

Kuviossa kompensoidut ja kompensoimattomat verovähennysten korotukset ovat vuosittain päällekkäin ja niiden vieressä veroprosenttien muutoksen vaikutus

Valtio on keventänyt kuvion mukaan kuntien verotusta yli 1,3 miljardilla eurolla vuosina 1997–2004. Näistä kunnille on kompensoitu 519 milj. euroa. Kuntien veroprosenttien korotuksen vaikutus on ollut vain 386 milj. euroa.

⁴ Jaana Kurjenoja, Ei enää kuntien kukkarosta. Veronkevennysmalli myös pienituloisille – valtion varoista. Veronmaksajat. muistio 8.4.2004

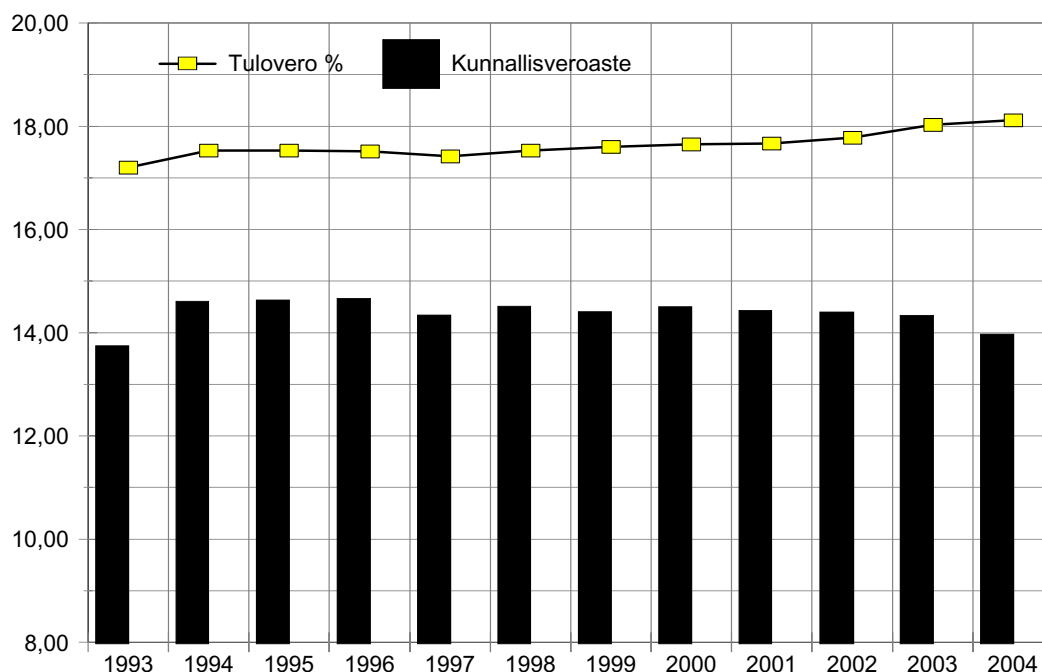
Kuntia arvostellaan usein veronkorotuksista. Kunnallisen verorasituksen kiristymistä on kuvattu veroprosenttien korotuksilla. Veroprosentin muutos ei kerro suoraan kuntalaisen verotuksen muutosta. Tuloveroprosentin ohella on syytä tarkastella kunnallista veroastetta prosentteina ansiotuloista. Ero näiden kahden luvun välillä on kasvanut.

Tuloveroprosentti määräytyy veron ja verotettavan tulon suhteesta. Verotettava tulo saadaan, kun tehdään vähennykset. Veroaste kertoo, kuinka monta prosenttia verovelvollisten kokonaistuloista saadaan kuntien veroiksi. Aikanaan Paavo Poteri⁵ nimesi tämän luvun kunnallisveroasteeksi. Naantalin kaupunginkamreeri Juha Heinonen⁶ on käyttänyt siitä nimitystä efektiivinen tuloveroprosentti. Tässä käytetään yksinkertaisempaa kunnallisveroaste-käsitettä.

Kuvio 6 osoittaa, että kuntien tuloveroprosentti (veroprosenttien painotettu keskiarvo) on noussut, koska kunnat ovat kompensoineet vähennysten korotusten vaikutuksia. Vaikka nimellinen tuloveroprosentti on noussut, on veroaste laskeutunut. Tästä on seurannut kunnallisen tuloveron kasvun hidastuminen.

Verovähennysten korotukset ovat olleet eräs syy miksi kuntien on pitänyt korottaa veroprosenttejaan. Toinen syy on valtionosuuksien leikkaaminen 1990-luvulla ja kolmas valtion kunnille säätämät uudet tehtävät, joiden rahoitukseen valtio osallistuu vain murto-osalla niistä aiheutuvista kustannuksista.

Kuvio 6. Todellinen ja toteutunut veroprosentti kaikissa kunnissa 1993–2003

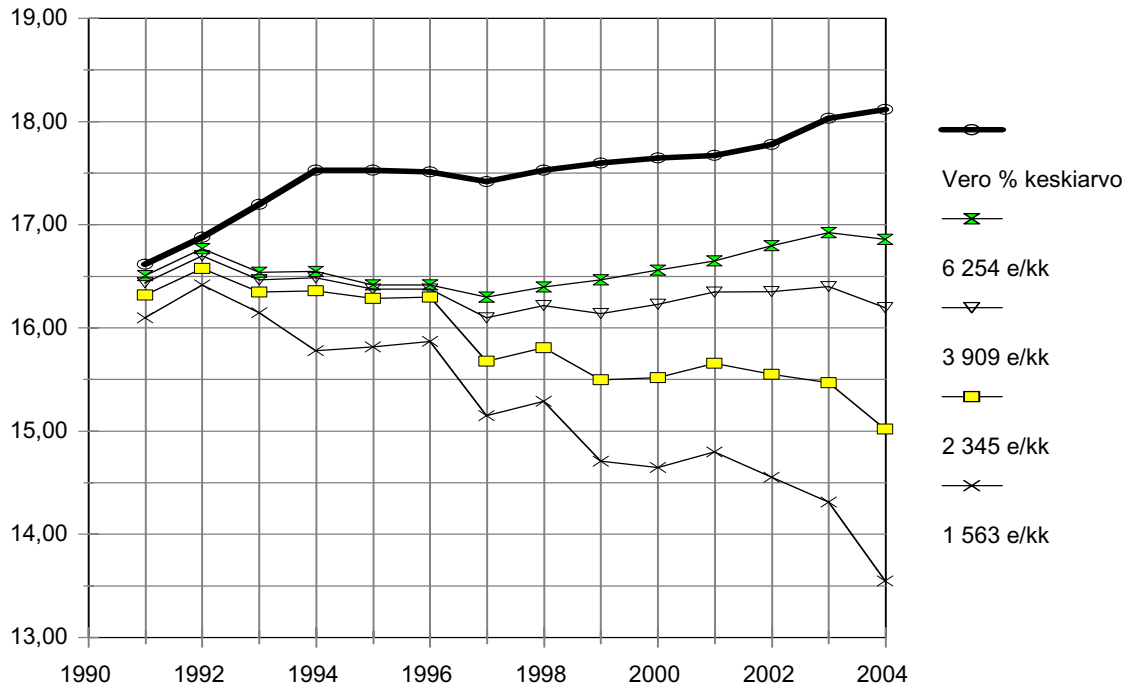

5 Paavo Poteri, Kunnallisveroaste. Helsingin kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston julkaisuja 2/1988. Helsinki 13.1.1988.

6 Juha Heinonen, Kunnat ovat saaneet osansa. Talouselämä 12/2004.

Jaana Kurjenojan kuvio 7 osoittaa, että pienempituloisten kunnallisveroaste on alempi vähennysten kasvun takia. Tästä on seurannut, että kunnallisveroon on tullut progressiivisen veron piirteitä, vaikka se on alun perin ollut puhdas jakovero⁷.

Kuvio 7. Keskimääräinen kunnallisveroprosentti ja toteutuneet prosentit neljällä eri kuukausipalkalla 1991–2004
(Lähde: Kurjenoja, Veronmaksajat, 2004)

⁷ Markku Lankisen (2004) mukaan kunnallisverotettavan tulon osuus kokonaistuloista on suu-
rempituloisilla pienempi, mikä keventää näiden kokonaisverotusta. Tässä tarkastelu kohdistuu
kuitenkin vain kunnallisverotukseen.

Yhteisövero 1993–2003

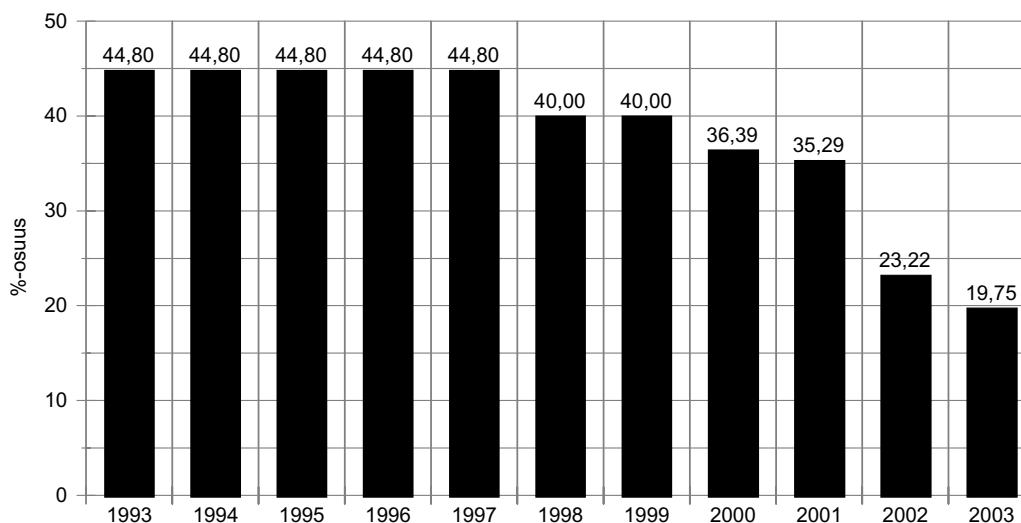
Yhteisön ja yhteisetuuden tulosta maksetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle. Kunnilla on yksiselitteisesti veronsaaja-asema yhteisöveroihin. Yhteisöveron jakoperusteet olivat muuttumattomat vuosina 1993–1998. Vuoden 1999 jakoperusteiden uudistuksessa yhteisöjen maksamat verot pyrittiin kohdistamaan mahdollisimman oikein niihin kuntiin, joiden yritykset olivat verot maksaneet.

Yhteisöverokanta oli 25 % vuosina 1993–1995. Vuosina 1996–1999 se oli 28 % ja vuodesta 2000 alkaen se on ollut 29 %. Vuodesta 2005 alkaen se on 26 %. Kuntien osuuden pieneneminen selittyy osittain sillä, että yhteisöverokantaa korotettiin 25 %:sta 29 %:iin ja siitä johtuva yhteisöveron tuoton kasvu haluttiin ohjata kokonaan valtiolle. Tässä yhteydessä ei keskusteltu enää kuntien yksiselitteisestä veronsaaja-asemasta. Kuntien yhteisöveron jako-osuus aleni tästä syystä 4,80 prosenttiyksikköä vuodesta 1998 lähtien ja 1,38 prosenttiyksikköä vuodesta 2000 lähtien.

Verovuodesta 2000 lähtien valtio on tosiasiallisesti käyttänyt kuntien jako-osuutta välineenä kuntien ja valtion välisten rahoitussuhteiden säätelyssä. Tällöin ei ole ollut kysymyksessä pelkästään kertaluontoinen, kahden rahavirran välinen kuittaus kuten arvonnäköveron takaisinperinnän kuittauksessa. Kuntien jako-osuutta on myös pienennetty vailla yksiselitteisiä perusteluja korostaen valtion ja kuntien välisiä rahoitussuhteita. Yhteisövero on rapautunut yleiseksi kunta-valtiosuhteen tasuseräksi, vaikka kunnallista verotusoikeutta on sanottu yhdeksi kunnallisen itsehallinnon peruskiveksi.

Yhteisövero kasvoi voimakkaasti 1990-luvulla. Kuntien yhteisöveron määrä on riippunut yhteisöveron kokonaiskertymästä ja kuntien jako-osuudesta. Kuviossa 8 on esitetty yhteisöveron kuntaosuuden kehitys 1993–2003.

Kuvio 8. Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta vuosina 1993–2003

Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta on vähentynyt. Tämän lisäksi kunnittaiset osuudet kuntaryhmän osuudesta ovat muuttuneet. Helsingin osuus oli vuoteen 1998 saakka 28,76 ja vuonna 2004 se on vain 19,95.

Taulukko 7. Kaupunkien tilityksissä käytetyt osuudet kuntaryhmän yhteisövero-osuudesta

	1993-98	1999 lop	2000 lop	2001 lop	2002 korj.	2003	2004
Helsinki	28,76	27,81	26,52	20,77	24,82	22,06	19,95
Espoo	5,59	7,11	7,04	9,08	8,36	8,60	9,46
Tampere	2,93	3,79	4,11	4,73	4,86	4,95	5,23
Vantaa	3,58	3,75	3,86	3,82	3,92	3,91	3,94
Turku	3,68	3,48	3,64	3,90	3,34	3,68	3,66
Oulu	1,41	2,60	2,51	4,16	4,11	4,33	4,59
Lahti	1,31	1,41	1,41	1,28	1,47	1,37	1,23
Kuopio	0,87	1,02	0,98	1,01	1,10	1,03	1,04
Jyväskylä	1,04	1,23	1,36	1,36	1,52	1,50	1,42
Pori	0,96	1,07	1,19	0,94	1,27	1,17	0,96
Lappeenranta	0,87	1,08	1,12	1,21	1,30	1,27	1,14
Vaasa	1,60	1,28	1,59	2,40	1,23	1,97	1,74
Kotka	0,44	0,60	0,59	0,74	0,74	0,73	0,61
Joensuu	0,54	0,64	0,61	0,65	0,69	0,64	0,67
Hämeenlinna	0,54	0,57	0,50	0,58	0,52	0,51	0,58
Mikkeli	0,49	0,47	0,47	0,45	0,44	0,44	0,48
Suuret kaupungit	54,60	57,91	57,49	57,06	59,69	58,15	56,72

Yhteisöveron osuus kaupunkien verotuloista on vaihdellut kaupungeittain ja vuosittain. Vuosina 1997 ja 1998 yhteisövero oli yli 30 prosenttia Helsingin verotuloista. Vuonna 2003 sen osuus oli vain 11,4 prosenttia. Muutos johtuu toisaalta kuviossa 3 esitetystä kuntaryhmän osuuden supistamisesta ja toisaalta helsinkiläisten yritysten maksamien yhteisöverojen vähenemisestä. Muita vähäisempi yhteisöveron merkitys on ollut Lahdessa, Kuopiossa, Porissa, Kotkassa, Joensuussa, Hämeenlinnassa ja Mikkelissä. Näiden kokonaisverotulojenkin taso on muita pienempi.

Taulukko 8. Yhteisöveron % osuus verotuloista 1993–2003

Yhteisövero %	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	2,7	5,2	19,1	19,1	31,0	32,1	29,3	33,0	29,5	13,9	11,4
Espoo	1,5	2,7	11,1	12,5	17,9	18,0	19,7	22,9	19,5	16,0	9,9
Tampere	1,1	2,0	7,9	9,5	13,6	13,8	16,3	20,8	19,8	12,4	9,2
Vantaa	1,1	2,5	8,6	9,8	15,0	15,5	15,8	19,0	15,9	9,5	6,9
Turku	1,3	2,8	10,4	12,6	17,9	18,5	18,0	21,1	17,5	12,4	7,7
Oulu	0,8	1,6	6,5	7,5	10,8	10,9	14,3	22,9	22,2	15,5	11,6
Lahti	0,9	1,7	7,2	8,5	12,4	12,9	13,9	17,2	13,0	7,8	5,7
Kuopio	0,7	1,3	5,5	6,0	9,4	9,7	10,1	15,4	9,9	8,2	4,8
Jyväskylä	0,9	1,9	6,7	8,2	11,8	12,0	14,0	17,1	16,8	8,5	6,8
Pori	0,9	1,7	6,9	8,3	12,0	13,0	13,9	18,3	17,3	6,4	6,6
Lappeenranta	1,0	2,0	8,1	9,1	13,7	14,3	16,3	21,5	18,8	11,5	8,6
Vaasa	1,6	3,2	11,9	14,8	20,7	21,6	19,4	21,8	23,2	20,3	10,7
Kotka	0,4	0,9	3,7	4,7	6,9	7,4	8,9	13,5	10,6	7,5	5,6
Joensuu	0,7	1,3	5,7	6,5	9,9	10,3	11,6	15,1	10,8	8,1	5,0
Hämeenlinna	0,6	1,4	5,9	6,8	10,5	10,8	11,0	15,0	8,1	8,4	4,2
Mikkeli	0,7	1,4	4,5	6,0	10,5	10,6	12,0	11,7	9,5	6,7	3,9
Suuret kaupungit	1,5	3,1	11,8	12,7	19,8	20,4	20,1	24,3	21,3	12,5	9,0
Koko maa	1,3	2,6	9,6	11,0	16,6	17,5	17,2	20,7	17,4	10,6	7,4

Kiinteistövero

Kiinteistöverolaki tuli voimaan 1.8.1992. Yleisen kiinteistöveroprosentin oli vuonna 1993 oltava vähintään 0,20 % ja enintään 0,80 % kiinteistön arvosta. Vakinaiseen asumiseen käytetyn rakennuksen vero oli vähintään 0,10 % ja enintään 0,40 % sekä muun eli kesämökin vero enintään 0,50 %-yksikköä enemmän kuin vakinaisen asunnon, kuitenkin yleisen kiinteistöveroprosentin vaihteluvälin rajoissa.

Kiinteistöverolakia on muutettu muutaman kerran. Tulopoliittista sopimusta vuosille 1998 ja 1999 koskevaan neuvottelutulokseen liittyen hallitus ilmoitti eräistä verotuloja vähentävistä veroperustemuutoksista. Hallitus ilmoitti samassa yhteydessä ratkaisusta, joilla muutosten vaikutuksia kuntien talouteen lievennetään. Rahoitusvajetta on tarkoitus kattaa noin 500 miljoonalla markalla kiinteistöveron vaihteluväliä korottamalla ja tarkistamalla kunnallisten sosiaali- ja terveyspalvelujen maksuperusteita. Ajatuksena oli, että kiinteistöveroa nostamalla kunnat voisivat kattaa rahoitusvajetta noin 400 miljoonalla markalla (HE 29/1998). Eduskunta ei hyväksynyt esitystä muutoin kuin lisäämällä vakituisen asunnon ja muun kuin vakituisen asunnon kiinteistöveroprosenttien eroa 0,50 prosenttiyksiköstä 0,60 prosenttiyksikköön (476/1998 26.6.1998).

Hallitus sai tahtonsa läpi seuraavana vuonna. Kiinteistöverolaki vahvistettiin ja kiinteistöveron vähimmäisveroprosenttia korotettiin siten, että yleinen kiinteistöveroprosentti on 0,50–1,00 ja vakituisten asuinrakennusten veroprosentti 0,22–0,50. Muutettuja veroprosentteja sovellettiin ensimmäisen kerran määrättäessä kiinteistöveroprosentteja vuodelle 2000. Kiinteistöveroprosenttien alarajojen korotuksista on keskusteltu taas valtioneuvoston suositusten yhteydessä.

Kiinteistöveron määrä riippuu kiinteistöjen arvosta ja kiinteistöveroprosenteista. Kiinteistöveron tuotto on kasvanut veroprosenttien korotuksen myötä. Sen osuus kuntien verotuloista on vaihdellut yhteisöveron kehityksestä johtuen. Yhteisöveron kasvaessa voimakkaasti on kiinteistöveron osuus yhteenlasketuista verotuloista vähentynyt.

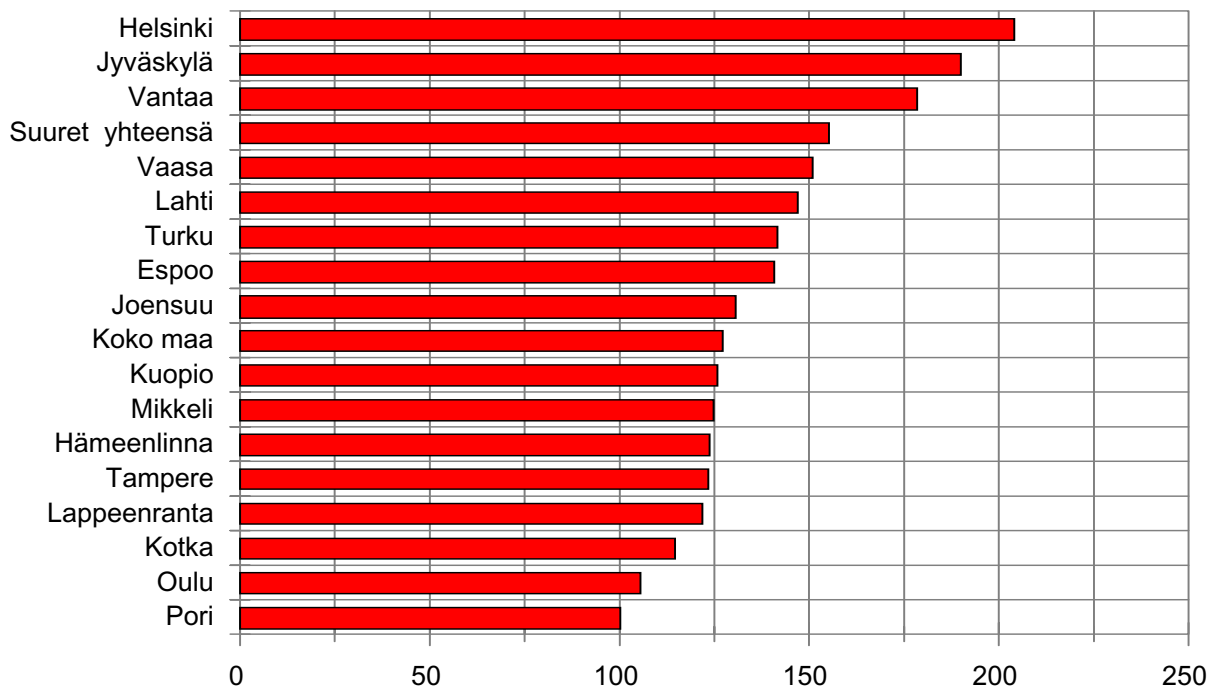
Tilanne on muuttunut. Vuonna 2003 seuraavissa kaupungeissa kiinteistöveron tuotto oli suurempi kuin yhteisöveron: Lahti, Kuopio, Jyväskylä, Kotka, Joensuu, Hämeenlinna ja Mikkeli.

Suurin kiinteistöveron tuotto on Helsingissä ja Jyväskylässä, pienin Porissa ja Oulussa. Veron suuruuteen vaikuttavat kiinteistöjen verotusarvot kiinteistöveroprosenttien lisäksi. Helsingin kiinteistöveroprosentit ovat suurten kaupunkien alhaisimpien joukossa, mutta tuotto verotusarvoista johtuen suurin.

Koko maan kiinteistöveroprosentit vuosina 1993–2003 on esitetty liitteessä 5 ja kaupungeittaiset kiinteistöveroprosentit liitteessä 6–8.

Taulukko 9. Kiinteistövero e/asukas 1993–2003 (1995 rahanarvo)

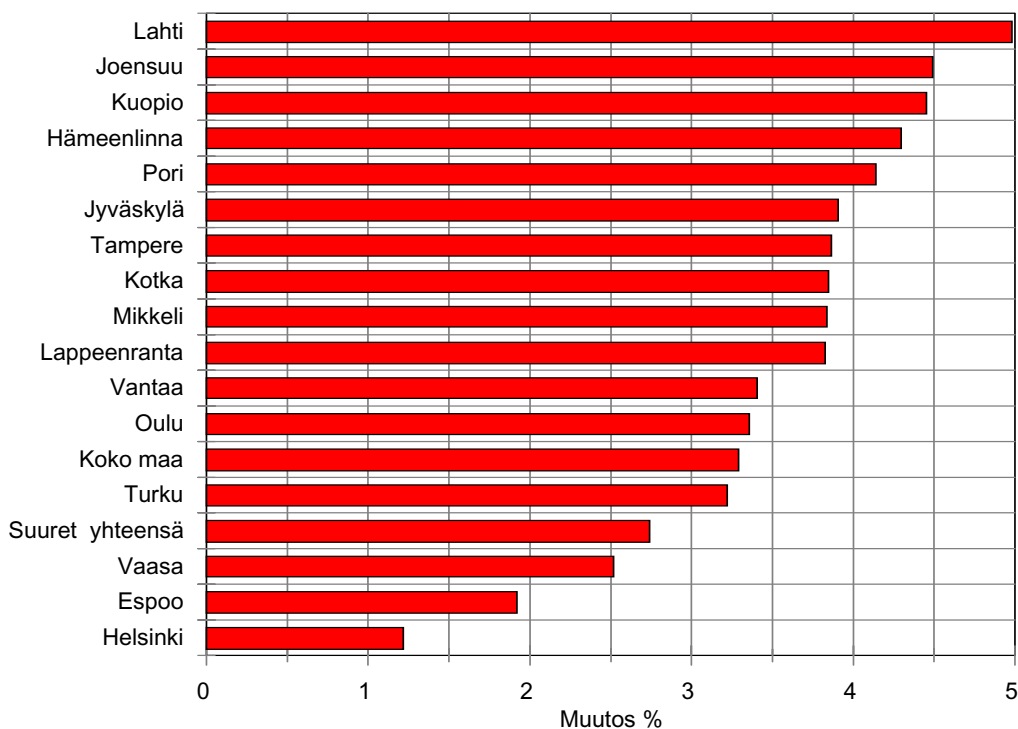
Kiinteistövero	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	148	189	188	163	164	160	160	166	170	178	177
Espoo	131	118	113	108	106	105	106	112	114	121	122
Tampere	88	97	89	86	84	81	107	108	105	109	107
Vantaa	105	126	126	122	113	114	115	121	123	127	154
Turku	79	78	80	90	89	106	106	116	117	125	122
Oulu	53	52	53	50	50	72	81	87	88	92	91
Lahti	71	88	91	94	89	96	95	123	124	131	127
Kuopio	63	65	64	61	61	61	77	77	76	81	109
Jyväskylä	97	107	113	109	110	107	145	148	149	158	165
Pori	69	70	68	67	66	67	80	83	84	87	87
Lappeenranta	49	49	48	48	46	46	74	78	78	81	105
Vaasa	86	93	94	89	89	86	108	123	125	133	130
Kotka	70	73	71	64	64	65	84	89	88	103	99
Joensuu	86	91	94	91	88	87	108	111	112	115	113
Hämeenlinna	91	93	96	96	96	96	97	97	101	109	107
Mikkeli	63	64	65	65	74	75	74	84	85	98	108
Suuret kaupungit	102	116	115	108	107	108	116	123	124	131	134
Koko maa	79	87	88	85	83	85	94	99	102	108	110

Kuvio 8. Kiinteistövero euroa/asukas 2003

3 Vuoden 2003 verotulot

Verohallinto julkisti toukokuussa vuoden 2003 verotuloista ennakkotietoja. Luvut ovat siis vielä ennakkollisia, joten ne saattavat muuttua vuoden kuluessa.

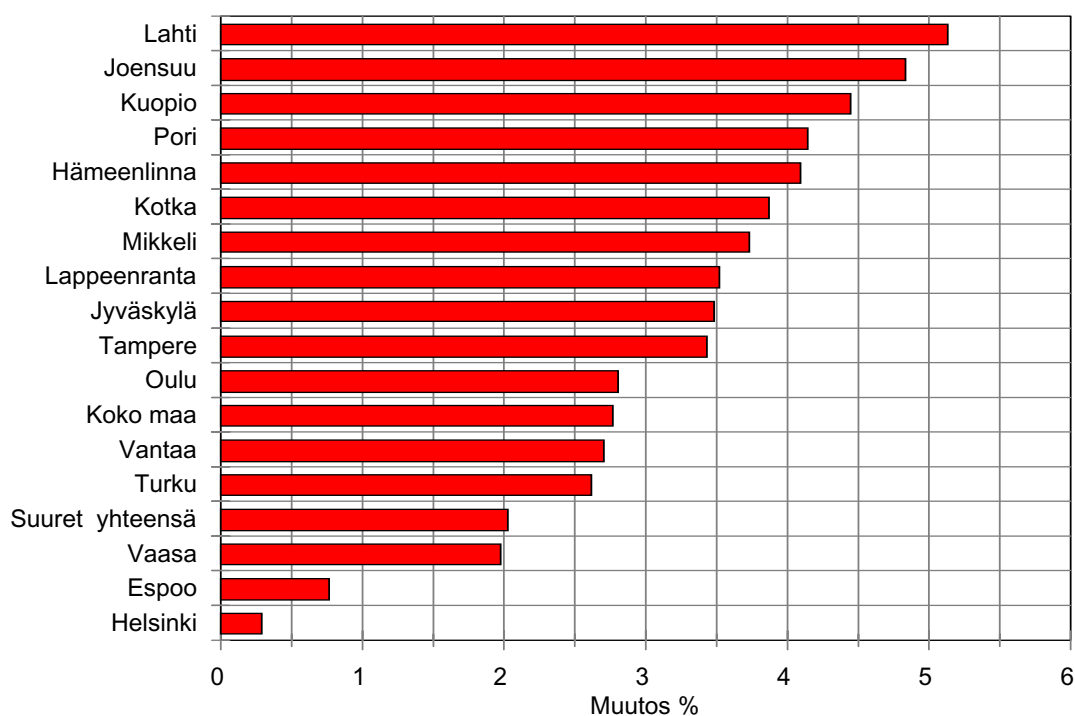
Kuva 9. Tulojen muutos % 2003 ennakkotietojen mukaan
(Lähde: Verohallitus)

Nopeimman ja hitaimman kasvun kaupungit ovat hieman yllättäviä. Siksi niitä onkin syytä tarkastella tarkemmin. Palkkojen osuus kokonaistuloista vaihtelee 68 prosentista 82 prosenttiin. Kuviossa 10 on esitetty palkkojen muutos.

Nopeinta palkkatulojen kasvu oli Lahdessa, Joensuussa, Kuopiossa ja Porissa. Yleensä nämä kaupungit eivät ole olleet verotulojen kasvutilastoissa kärjessä. Heikoin kasvu oli Helsingissä ja Espoossa. Palkkatulojen saaneiden määrä väheni Helsingissä, Lahdessa, Vaasassa, Kotkassa ja Mikkeliissä (ks. liitetaulukko 10). Tämä huomioon ottaen Lahden palkkojen kasvu tuntuu yllättävältä.

Kuvio 10. Palkkojen muutos % 2003 (Lähde: Verohallitus)

Palkkatulojen kehitykseen vaikutti vielä vuonna 2003 optiotulot niissä kunnissa, joissa optioiden määrä oli merkittävä. Suurten kaupunkien osuus optioiden kokonaismäärästä oli vuonna 2003 peräti 76 prosenttia. Helsingin ja Espoon osuus koko maan optioista oli lähes kaksi kolmasosaa. Kun optioiden määrä väheni vuonna 2003 noin kolmasosaan edellisvuodesta, vaikutti se merkittävästi palkkatulojen ja myös kokonaistulojen kehitykseen. Optioiden määrät on esitetty taulukossa 10.

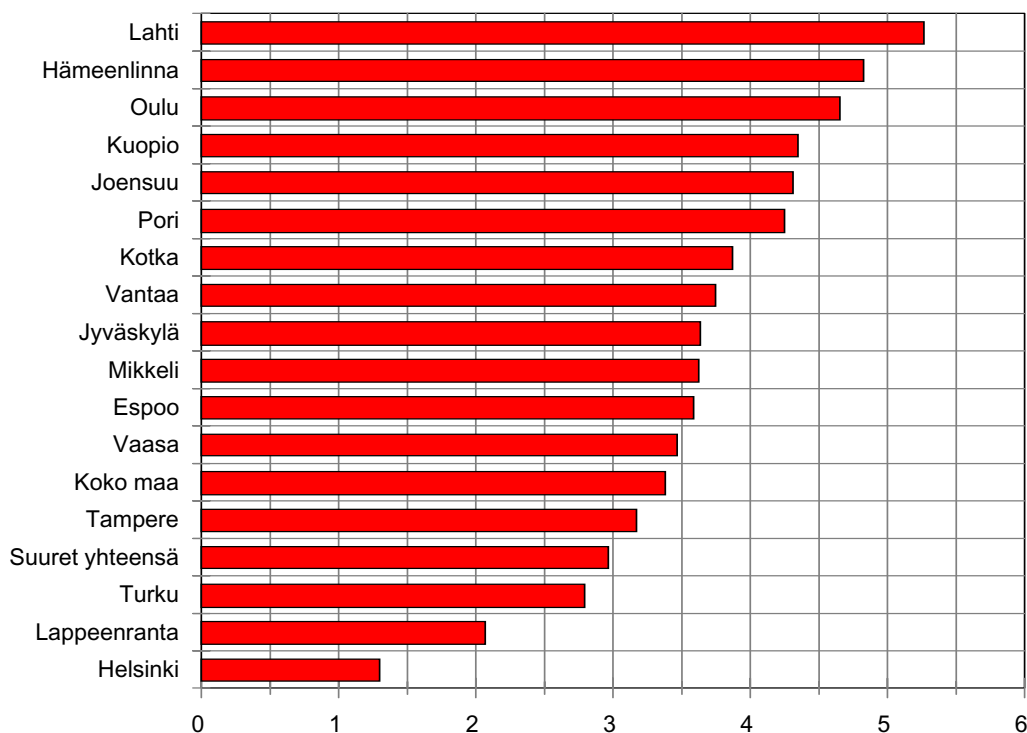
Työttömyyden kasvaessa työttömyyskorvausten määrä kasvoi. Korvausten prosenttimääräinen kasvu oli suurin Espoossa, Vantaalla ja Helsingissä. Kasvu oli peräti 16–22 prosenttia. Korvausten saaneiden määrä kasvoi Helsingissä 3 204, Espoossa 1 469 ja Vantaalla 1 070. Tampereella määrällinen kasvu oli Vantaata suurempi (1 496).

Taulukko 10. Optiot 1999–2003 (1 000 e)

1000 e	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	233 285	262 557	115 563	137 063	57 454
Espoo	267 560	326 309	154 539	144 586	43 226
Tampere	20 630	25 192	19 356	15 135	3 886
Vantaa	26 257	34 341	14 721	13 802	7 153
Turku	9 027	19 092	9 204	6 359	3 312
Oulu	54 751	52 864	22 626	31 216	5 992
Lahti	234	399	496	1 722	658
Kuopio	148	814	138	82	959
Jyväskylä	1 021	3 250	2 897	1 553	310
Pori	0	1 028	604	983	335
Lappeenranta	218	418	190	792	214
Vaasa	0	289	146	20	262
Kotka	371	25	29	34	21
Joensuu	0	4 679	2 359	1 746	792
Hämeenlinna	674	3 255	1 888	264	322
Mikkeli	0	17	428	70	535
Yhteensä	614 176	734 530	345 184	355 428	125 432
Koko maa	878 782	1 038 492	487 283	483 299	164 956

Osuus koko maasta %	1999	2000	2001	2002	2003
Suuret kaupungit	69,9	70,7	70,8	73,5	76,0
Helsinki	26,5	25,3	23,7	28,4	34,8
Espoo	30,4	31,4	31,7	29,9	26,2
Helsinki + Espoo	57,0	56,7	55,4	58,3	61,0

Kun palkoista poistetaan optiot, on palkkojen kasvu Lahdessa edelleen suurin. Espoon 0,8 prosentin kasvu muuttuu 3,58 prosentin kasvuksi ja Helsingin 0,28 prosentin kasvu 1,29 prosentiksi. Helsingin kasvu on siitä huolimatta suurten kaupunkien heikoin.

Kuvio 11. Palkkojen muutos % ilman optioita 2003**Taulukko 11. Tulojen muutos-% 2003 (Lähde: Verohallitus)**

	Muutos % 2003				Yhteensä
	Palkat	Eläkkeet	Tyött.korv.	Sos.etuudet	
Helsinki	0,3	3,6	16,1	0,7	1,2
Espoo	0,8	6,8	21,9	6,0	1,9
Vantaa	2,7	5,8	17,5	1,9	3,4
Tampere	3,4	4,1	10,2	5,3	3,9
Turku	2,6	3,8	11,3	3,6	3,2
Oulu	2,8	4,8	4,9	7,4	3,3
Lahti	5,1	4,0	7,8	4,0	5,0
Kuopio	4,4	4,4	3,7	5,8	4,4
Jyväskylä	3,5	4,4	7,2	6,1	3,9
Pori	4,1	4,2	1,9	8,1	4,1
Vaasa	2,0	4,0	6,9	0,7	2,5
Lappeenranta	3,5	4,7	5,6	1,8	3,8
Kotka	3,9	4,1	1,4	4,7	3,8
Hämeenlinna	4,1	4,4	7,7	5,1	4,3
Joensuu	4,8	4,0	2,7	2,9	4,5
Mikkeli	3,7	4,7	2,8	0,5	3,8
Suuret yhteensä	2,0	4,3	10,5	3,6	2,7
Koko maa	2,8	4,4	7,9	3,4	3,3

4 Maksuunpanotilasto

Tilastokeskuksen tilinpäätöstiedot osoittavat, että Helsingin verotulot ovat kasvaneet nopeammin kuin koko maassa, mutta Helsingin verotulot euroina asukasta ovat heikentyneet. Sama ilmenee myös verohallinnon maksuunpanotilastoista. Seuraavassa kuvataan verotulojen kehitystä maksuunpanotilaston avulla Helsingissä ja koko maassa. Tarkastelussa ovat ansiotulot yhteensä, äyrit yhteensä (verotettavat ansiotulot kunnallisverotuksessa) ja kunnallisvero. Maksuunpanotilaston kunnallisvero on tilitetty kunnille eri rytmissä kuin sitä on verohallinto koonnut.

Helsingin kaikki kolme em. osatekijää kasvoivat nopeammin kuin koko maan. Asukaslukuun suhteuttaessa tilanne muuttuu ja Helsingin kehitys on ollut koko maan kehitystä heikompaa. Kunnallisveroon vaikuttaa veroprosentin korotukset, mutta korotusten erot eivät ole olleet merkittävät. Helsingin veroprosentti on noussut ko. aikana 0,50 prosenttiyksikköä ja koko maan 0,58 prosenttiyksikköä.

Taulukko 12. Verotulojen kehitys Helsingissä ja koko maassa 1993–2002 (Lähde: Verohallitus)

1993=100, 2002 raha	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Helsinki										
Ansiotulot yht. vv.	100,0	101,1	105,7	110,4	115,8	123,1	133,3	141,7	148,7	154,6
Äyreja yhteensä/Verotett.ansiot. kv.	100,0	102,7	107,2	111,1	114,6	122,1	131,0	139,6	146,2	151,0
Kunnallisvero	100,0	109,4	114,3	118,7	118,6	126,7	136,4	145,5	151,9	156,8
Koko maa										
Ansiotulot yht. vv.	100,0	101,7	106,6	110,6	114,5	120,1	126,2	133,3	140,1	145,8
Äyreja yhteensä/Verotett.ansiot. kv.	100,0	105,4	110,7	114,5	116,4	122,4	126,9	134,5	141,0	145,5
Kunnallisvero	100,0	108,1	113,8	117,6	118,8	126,0	131,7	139,9	146,5	152,1

Taulukko 13. Verotulojen kehitys euroa/asukas Helsingissä ja koko maassa 1993–2002 asukaslukuun suhteutettuna (Lähde: Verohallitus)

Euroa/as 2002 raha	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Helsinki										
Ansiotulot yht. vv.	15 864	15 694	15 754	16 034	16 397	16 728	17 677	18 002	18 189	19 198
Äyreja yhteensä/Verotett.ansiot. kv.	14 081	14 153	14 178	14 320	14 400	14 724	15 415	15 739	15 874	16 643
Kunnallisvero	2 215	2 372	2 380	2 406	2 345	2 405	2 526	2 580	2 595	2 719
Koko maa										
Ansiotulot yht. vv.	12 350	12 420	12 672	12 936	13 205	13 429	13 865	14 115	14 354	15 124
Äyreja yhteensä/Verotett.ansiot. kv.	10 167	10 600	10 832	11 032	11 047	11 273	11 478	11 723	11 892	12 430
Kunnallisvero	1 707	1 824	1 869	1 902	1 894	1 948	1 999	2 046	2 074	2 181
Euroa/as 1990=100, 2002 raha										
Helsinki										
Ansiotulot yht. vv.	100,0	98,9	99,3	101,1	103,4	105,4	111,4	113,5	114,7	121,0
Äyreja yhteensä/Verotett.ansiot. kv.	100,0	100,5	100,7	101,7	102,3	104,6	109,5	111,8	112,7	118,2
Kunnallisvero	100,0	107,1	107,4	108,6	105,9	108,6	114,0	116,5	117,2	122,8
Koko maa										
Ansiotulot yht. vv.	100,0	100,6	102,6	104,7	106,9	108,7	112,3	114,3	116,2	122,5
Äyreja yhteensä/Verotett.ansiot. kv.	100,0	104,3	106,5	108,5	108,7	110,9	112,9	115,3	117,0	122,3
Kunnallisvero	100,0	106,9	109,5	111,4	111,0	114,2	117,1	119,9	121,5	127,8

5 Verotulojen toteutuma 2004

Verotulojen arviointi talousarvion valmistelun yhteydessä on ollut vaikeaa. Elokuun tietojen perusteella monissa kaupungeissa verotulot näyttävät vuonna 2004 jäävän pienemmiksi kuin talousarvioissa oli arvioitu. Vantaalla eroksi on arvioitu 10, Espoon 11 ja Helsingin peräti 60 milj. euroa (HS 15.8.2004). Useimpien suurten kaupunkien elokuun verotuloarviot osoittavat, että kasvua ei ole paljon edellisvuodesta.

Taulukkoon 14 on merkitty vuoden 2004 talousarvion ja vuoden 2003 tilinpäätöksen verotulojen erot miljoonina euroina ja prosentteina. Espoo korotti veroprosenttia vuodelle 2004 0,50 ja Tampere 0,75 prosenttiyksikköä. Espoossa korotus lisäsi verotuloja 20,9 ja Tampereella 20,0 milj. euroa. Espoon verotulojen kasvu ilman korotusta olisi ollut vain 12,9 milj. euroa. Nyt kun se näyttää jäävän 11 milj. euroa talousarvioita pienemmäksi, ei veropohja paljon kasvaisi. Tampereen 21,5 milj. euron kasvusta 20,0 milj. euroa johtuu veroprosentin korotuksesta.

Vantaan verotulojen kasvu prosentteina on tilinpäätöksestä talousarvioon suurin, vaikka Espoo ja Tampere korottivat veroprosenttejaan.

Taulukko 14. Verotulojen ero talousarvio 2004 ja tilinpäätös 2003 (milj. euroa)

	Muutos milj. e				Muutos %			
	Verotulot	siitä: kunnallis- vero	siitä: yhteisö- vero	siitä: kiinteistö- vero	Verotulot	siitä: kunnallis- vero	siitä: yhteisö- vero	siitä: kiinteistö- vero
Ero TA2004-TP200								
Helsinki	7,1	9,5	-8,7	6,1	0,4	0,6	-3,8	5,4
Espoo	33,9	21,7	4,1	8,0	4,1	3,0	5,1	25,5
Tampere	21,5	17,5	2,8	1,2	4,0	3,8	5,7	4,9
Vantaa	26,4	15,2	4,2	6,9	4,7	3,1	10,8	21,0
Turku	9,5	3,6	5,6	0,3	2,0	0,9	15,8	1,2
Oulu	6,1	2,0	3,5	0,6	1,7	0,6	8,3	4,6
Lahti	1,1	-0,3	0,5	0,9	0,5	-0,2	3,8	6,3
Kuopio	2,1	1,5	0,2	0,4	1,0	0,8	1,7	3,9
Jyväskylä	2,7	1,7	0,7	0,3	1,2	0,9	4,9	1,7
Pori	0,0	1,7	-1,7	0,0	0,0	1,0	-14,5	0,6
Lappeenranta	3,6	3,0	0,4	0,1	2,4	2,4	3,2	2,0
Vaasa	0,8	-1,2	1,6	0,5	0,5	-0,9	8,8	6,4
Kotka	2,8	2,7	-0,1	0,3	2,0	2,1	-1,7	4,3
Joensuu	0,6	-0,2	0,6	0,2	0,5	-0,1	9,7	2,2
Hämeenlinna	3,1	2,0	0,5	0,6	2,6	1,9	9,5	10,3
Mikkeli	1,3	0,8	0,3	0,2	1,2	0,8	5,8	3,6
Yhteensä	122,5	81,1	14,5	26,7	1,9	1,5	2,5	8,1

Verotulojen kasvua hidastavat verotuloihin tehdyt vähennykset. Valtio on niiden kompensoimiseksi lisännyt valtionosuuksia. Verotulojen kehitykseen vaikuttaa ansiotulo- ja tulonhankkimisvähennyksen korotus, vaikka niistä aiheutuva menetys kompensoidaan. Vähennysten korotus vähentää vuonna 2004 suurten kaupunkien verotuloja 138 miljoonaa euroa (liitetaulukko 11).

Yhteenveto

Suurten kaupunkien verotulojen kasvu on oletettua hitaampaa. Kasvua ovat hidastaneet hallituksen verokevennykset, jotka nykyinen hallitus on luvannut kompensoida. Edellisen hallituksen aikana tällaisia veromenetyksiä ei korvattu. Vaikka otettaisiin huomioon veromenetysten kompensointi, kasvaa kaupunkien tulopohja menoja hitaammin. Menoja kasvattavat valtion edellyttämät uudet tehtävät. Kuntaliiton laskelmien mukaan valtio lisäsi kuntien tehtäviä vuonna 2002 437 milj. eurolla, vuonna 2003 175 milj. eurolla ja vuonna 2004 peräti 443 milj. eurolla. Valtio on osallistunut näiden rahoittamiseen vain 25,36–31,82 prosentilla⁸.

Verotulojen kehityksen arviointia on viime vuosina vaikeuttanut rytmihäiriöksi kutsuttu ilmiö, jonka seurauksena kuntien verotulojen tilitykset eivät seuranneet kuntalaisten maksamien verojen tahdissa. Optiot vaikeuttavat vieläkin kunnan tuloveron kehityksen arviointia. Optioiden supistuminen kolmasosaan vuonna 2003 edellisvuodesta näkyy tulojen muutosprosentteissa erityisesti niissä kunnissa, joissa optiotulojen määrä on ollut merkittävä.

Tänä vuonna monessa kaupungissa näyttää elokuun tietojen perusteella verotuloja kertyvän vähemmän kuin talousarvioita valmistaessa oli odotettu. Syynä tähän ei kuitenkaan ole liian optimistiset verotuloarviot. 16 suurimman kaupungin tuloveron kasvu on vuoden 2003 tilinpäätöksestä vuoden 2004 talousarvioon noin 122 milj. euroa eli 1,5 prosenttia. Tästä veroprosentin korotusten osuus on noin 40 milj. euroa.

Kunnan tuloveron tarkastelu osoittaa, että asukasluvultaan kasvaneiden kaupunkien veron kasvu johtuu paljolti tulonsaajien kasvusta. Asukaslukuun suhteutettuna veropohja on jopa heikentynyt. Kuntien tuloveroa ovat vähentäneet valtion päätöksillään tekemät verovähennysten korotukset. Niiden aiheuttama veromenetyks on vuosina 1997–2003 ollut Suomen Kuntaliiton laskelmien mukaan 827 milj. euroa. Vuosien 2003 ja 2004 kompensoidut vähennykset ovat vähentäneet verotuloja 519 milj. euroa. Kuntien omat päätökset veroprosentin korotuksista ovat lisänneet niiden verotuloja vain 386 milj. euroa.

Vaikka kuntien tuloveroprosentteja on korotettu, on tavallisen kuntalaisen verorasitus keventynyt. Kuntien kannalta tämä on merkinnyt sitä, että veroprosenttien korotuksista huolimatta verotulojen kasvu on hidastunut.

Vaikka hallitus on kompensoinut korotuksista aiheutuneet veromenetykset, on yksittäisille kunnille aiheutuneita tulomenetyksiä vaikea laskea ja siten täysimääräinen korvaaminen ja kohdentaminen valtionosuuksilla on pulmallista. Veronmaksajat ovat esittäneet tähän käyttökelpoisen ratkaisun, jossa voitaisiin keventää myös pienituloisten verotusta kunnallisveroista, mutta kevennys tapahtuisi valtion varoista. Esitettyä vaihtoehtoa käyttöönottoa olisi syytä arvioida vakavasti.

---

⁸ Valtion talousarviossa ensi kertaa myös peruspalvelubudjetti (Kuntalehti 28.8.2004, 13/2004).

1990-luvulla verotulojen kasvu perustui paljolti yhteisöveron kasvuun. Valtio on toimenpiteillään pyrkinyt kanavoimaan sen tuoton itselleen. Niinpä kuntien osuutta sen tuotosta on supistettu. Samalla yhteisöveron tuotto on muutenkin vähentynyt. Lisäksi Helsingin osuus kuntaryhmän osuudesta on supistunut, koska helsinkiläisten yritysten maksamat verot ovat vähentyneet muita enemmän. Yhteisöveron muutokset ovat vaikuttaneet Helsingin verotuloihin muita kuntia enemmän.

Suurten kaupunkien ja koko kunnallistalouden tilanne vuonna 2004 näyttää kirstyvän. Kuntien meno- ja tulokehitys eivät ole tasapainossa. Tasapainon saavuttamiseksi nopein keino on hidastaa menokehitystä.

Liitteet

Taulukko 1. Verotulot 1990–2003 (1995 rahanarvo 1990=100)

1995 rahanarvo	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	100	90	80	83	94	111	115	126	133	130	148	151	134	131
Espoo	100	91	93	89	102	108	119	122	132	140	172	175	172	155
Tampere	100	100	96	99	103	117	120	122	132	137	142	158	160	147
Vantaa	100	94	95	93	102	107	114	117	124	127	132	140	143	133
Turku	100	91	93	93	91	108	113	116	123	122	126	131	138	127
Oulu	100	94	92	93	102	110	119	121	131	140	159	173	175	162
Lahti	100	89	86	91	96	103	108	108	114	115	113	123	129	121
Kuopio	100	93	90	98	101	106	121	112	119	118	117	122	133	126
Jyväskylä	100	90	92	96	103	108	112	113	123	125	125	139	144	137
Pori	100	90	96	97	98	108	109	109	111	111	111	123	127	122
Lappeenranta	100	91	94	95	101	108	120	116	122	131	126	138	141	131
Vaasa	100	97	101	97	101	113	120	125	131	130	124	141	151	130
Kotka	100	92	92	98	99	109	109	108	111	112	109	117	126	117
Joensuu	100	88	84	94	102	106	114	109	115	116	118	122	131	121
Hämeenlinna	100	93	95	100	105	110	122	115	124	123	121	125	139	130
Mikkeli	100	92	94	94	101	105	108	112	116	120	114	122	131	127
Suuret kaupungit	100	92	89	91	98	110	115	120	127	128	139	146	144	135
Manner-Suomi	100	94	91	92	100	109	116	119	124	125	129	137	139	130

Taulukko 2. Tulovero 1993–2003 (1993 = 100, 1995 rahanarvo)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	100	108	109	114	106	111	113	122	132	143	143
Espoo	100	114	110	120	115	125	130	154	163	168	162
Tampere	100	103	111	111	108	117	117	114	129	143	137
Vantaa	100	107	105	110	108	113	115	115	127	140	132
Turku	100	97	106	108	103	107	108	106	116	130	126
Oulu	100	110	112	120	118	126	129	132	145	160	155
Lahti	100	104	105	109	104	109	109	101	117	130	124
Kuopio	100	102	102	117	104	110	107	100	112	125	121
Jyväskylä	100	106	105	108	104	113	110	106	119	136	131
Pori	100	101	105	104	100	101	99	93	106	124	118
Lappeenranta	100	105	106	116	107	111	115	103	118	131	124
Vaasa	100	102	104	107	104	109	109	100	112	125	120
Kotka	100	101	108	107	104	106	104	96	107	119	112
Joensuu	100	109	106	115	106	111	109	106	116	128	122
Hämeenlinna	100	104	103	115	103	111	110	102	115	128	125
Mikkeli	100	107	107	109	107	111	113	107	118	130	130
Yhteensä	100	106	108	113	107	113	114	117	129	141	137
Koko maa	100	107	108	114	109	113	114	112	124	136	132

Taulukko 3. Aukaslulun muutos 1990–2003

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	1796	5055	11046	7177	9266	7022	7310	6954	4806	4351	4244	-2	-386
Espoo	2812	3047	6987	3828	4740	5013	4574	4128	4705	3604	3565	4761	2634
Tampere	996	1206	2346	3102	3491	3284	2700	2528	1920	2294	2306	2049	1143
Vantaa	2658	2382	3800	3273	2104	2298	2519	2563	2526	2085	1385	2034	2149
Turku	-326	186	991	1980	2374	2185	1843	2159	1176	454	1125	932	441
Oulu	1040	890	2066	2073	2675	2462	2011	1926	2177	3083	2521	1314	1340
Lahti	59	274	747	546	413	382	353	373	439	255	622	425	285
Kuopio	626	950	1502	858	778	522	607	341	372	76	696	474	429
Jyväskylä	203	508	1223	1241	989	1281	841	754	931	1117	1376	738	1299
Pori	-92	91	-13	139	66	-4	-57	-191	-155	-226	-39	-60	294
Lappeenranta	133	428	488	569	252	238	294	178	209	458	360	306	190
Vaasa	69	315	952	376	413	406	369	310	71	79	277	-89	28
Kotka	-294	-120	-241	-180	-184	106	-240	-218	-313	-392	-78	-146	-4
Joensuu	357	603	1250	685	321	326	223	133	401	244	382	151	368
Hämeenlinna	307	366	395	388	327	250	239	175	425	128	244	382	175
Mikkeli	198	370	458	250	229	-30	45	-13	-35	58	-115	-121	20
Suuret kaupungit	10542	16551	33997	26305	28254	25741	23631	22100	19655	17668	18871	13148	10405
Koko maa	24141	30357	48851	20842	18072	15494	15029	12297	11656	9813	13786	11394	13437

Taulukko 4. Aukaslulun muutos 1990 ja 2003

Aukasluku	1990	2003	Muutos kpl	Muutos %
Helsinki	490 691	559 330	68 639	14,0
Espoo	169 833	224 231	54 398	32,0
Tampere	171 601	200 966	29 365	17,1
Vantaa	152 263	184 039	31 776	20,9
Turku	159 539	175 059	15 520	9,7
Oulu	100 350	125 928	25 578	25,5
Lahti	93 080	98 255	5 175	5,6
Kuopio	80 019	88 250	8 231	10,3
Jyväskylä	69 908	82 409	12 501	17,9
Pori	76 436	76 207	-229	-0,3
Lappeenranta	54 794	58 904	4 110	7,5
Vaasa	53 377	56 960	3 583	6,7
Kotka	56 922	54 618	-2 304	-4,0
Joensuu	47 215	52 659	5 444	11,5
Hämeenlinna	43 108	46 909	3 801	8,8
Mikkeli	45 197	46 511	1 314	2,9
Suuret kaupungit	1 864 333	2 131 235	266 902	14,3
Koko maa	4 974 563	5 219 652	245 089	4,9
Manner-Suomi	4 950 336	5 193 395	243 059	4,9

Taulukko 5. Koko maan kiinteistöveroprosenttien aritmeettiset ja painotetut keskiarvot 1993–2002

Aritmeettinen keskiarvo	Yleinen kiinteistöveroprosentti	Vakituinen asuinrakennus	Muu asuinrakennus
1993	0,47	0,22	0,66
1994	0,47	0,22	0,67
1995	0,48	0,22	0,67
1996	0,47	0,21	0,67
1997	0,46	0,21	0,67
1998	0,47	0,21	0,68
1999	0,51	0,23	0,72
2000	0,58	0,26	0,76
2001	0,58	0,26	0,77
2002	0,60	0,26	0,78

Painotettu keskiarvo	Yleinen kiinteistöveroprosentti	Vakituinen asuinrakennus	Muu asuinrakennus
1993	0,55	0,20	0,68
1994	0,61	0,21	0,69
1995	0,61	0,21	0,69
1996	0,59	0,20	0,69
1997	0,59	0,20	0,68
1998	0,60	0,21	0,69
1999	0,65	0,23	0,74
2000	0,67	0,26	0,79
2001	0,68	0,26	0,79
2002	0,68	0,26	0,80

Lähde: Suomen Kuntaliitto

Taulukko 6. Yleinen kiinteistöveroprosentti 1993–2003
(Lähde: Suomen Kuntaliitto)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	0,60	0,80	0,80	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Espoo	0,63	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Tampere	0,60	0,70	0,70	0,65	0,65	0,65	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
Vantaa	0,58	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,80
Turku	0,50	0,50	0,50	0,70	0,70	0,75	0,75	0,80	0,80	0,80	0,80
Oulu	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,56	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
Lahti	0,50	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,80	0,80	0,80	0,80
Kuopio	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,65	0,65	0,65	0,65	0,95
Jyväskylä	0,65	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75	0,95	0,95	0,95	0,95	0,98
Pori	0,60	0,60	0,56	0,56	0,56	0,56	0,60	0,61	0,61	0,61	0,61
Lappeenranta	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,65	0,65	0,65	0,65	1,00
Vaasa	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,90	1,00	1,00	1,00	1,00
Kotka	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Joensuu	0,65	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Hämeenlinna	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,73	0,73
Mikkeli	0,45	0,45	0,45	0,45	0,60	0,60	0,60	0,70	0,70	0,75	0,80
Suuret kaupungit	0,58										
Koko maa , pain.	0,55	0,61	0,61	0,59	0,59	0,60	0,65	0,67	0,68	0,68	0,70
Koko maa, aritm	0,47	0,47	0,48	0,47	0,46	0,47	0,51	0,58	0,58	0,60	0,80

Taulukko 7. Vakituksen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentit 1993–2003
(Lähde: Suomen Kuntaliitto)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,22	0,22	0,22	0,22
Espoo	0,15	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,22	0,22	0,22	0,22
Tampere	0,25	0,25	0,20	0,20	0,20	0,20	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Vantaa	0,15	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,22	0,22	0,22	0,32
Turku	0,20	0,20	0,20	0,15	0,15	0,25	0,25	0,28	0,28	0,28	0,28
Oulu	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,17	0,22	0,22	0,22	0,22
Lahti	0,25	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,35	0,35	0,35	0,35
Kuopio	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,25	0,25	0,25	0,25	0,30
Jyväskylä	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,30	0,30	0,30	0,30	0,31
Pori	0,15	0,15	0,14	0,14	0,14	0,14	0,21	0,23	0,23	0,23	0,23
Lappeenranta	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,20	0,22	0,22	0,22	0,22
Vaasa	0,15	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,25	0,25	0,25	0,25
Kotka	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,20	0,22	0,22	0,30	0,30
Joensuu	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Hämeenlinna	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,27	0,27
Mikkeli	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,25	0,25	0,30	0,35
Suuret kaupungit	0,18	0,20	0,19	0,19	0,19	0,20	0,23	0,26	0,26	0,26	0,28
Koko maa , pain.	0,20	0,21	0,21	0,20	0,20	0,21	0,23	0,26	0,26	0,26	0,27
Koko maa, aritm	0,22	0,22	0,22	0,21	0,21	0,21	0,23	0,26	0,26	0,26	0,28

Taulukko 8. Muu kiinteistöveroprosentit 1993–2003
(Lähde: Suomen Kuntaliitto)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Helsinki	0,60	0,80	0,80	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Espoo	0,63	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Tampere	0,60	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Vantaa	0,58	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,80
Turku	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,70	0,70	0,70	0,70
Oulu	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,56	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
Lahti	0,50	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,80	0,80	0,80	0,80
Kuopio	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,75	0,75	0,75	0,75	0,90
Jyväskylä	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
Pori	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,69	0,70	0,70	0,70	0,70
Lappeenranta	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Vaasa	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,90	1,00	1,00	1,00	1,00
Kotka	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Joensuu	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80
Hämeenlinna	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,70	0,70
Mikkeli	0,45	0,45	0,45	0,45	0,60	0,60	0,60	0,70	0,70	0,75	0,80
Suuret kaupungit	0,58	0,62	0,62	0,61	0,62	0,64	0,71	0,74	0,74	0,75	0,77
Koko maa, pain.	0,68	0,69	0,69	0,69	0,68	0,69	0,74	0,79	0,79	0,80	0,82
Koko maa, aritm	0,66	0,67	0,67	0,67	0,67	0,68	0,72	0,76	0,77	0,78	0,77

Taulukko 9. Tulonsaajien muutos % 2003 (Lähde: Verohallitus)

Kpl, Muutos %	Palkat	Eläkkeet	Tyött.korv.	Sos.etuudet
Helsinki	-0,8	0,6	6,6	-3,0
Espoo	1,2	2,7	10,9	0,8
Tampere	0,9	1,1	5,9	1,3
Vantaa	0,0	2,8	7,3	-4,6
Turku	0,1	0,7	4,9	1,7
Oulu	1,1	1,6	-0,5	1,4
Lahti	-0,1	1,0	-2,6	0,8
Kuopio	0,9	1,4	-1,8	-0,6
Jyväskylä	1,3	1,5	4,5	2,2
Pori	0,5	1,4	-0,6	-0,1
Vaasa	-1,1	0,2	2,1	-6,2
Lappeenranta	0,6	1,6	-0,7	-0,2
Joensuu	0,8	1,1	-1,6	0,1
Kotka	-0,3	0,3	-1,1	2,2
Porvoo	0,7	0,8	4,1	0,2
Hämeenlinna	0,9	1,5	0,5	0,4
Mikkeli	-0,5	1,2	0,1	-3,4

Taulukko 10. Tulosaajien muutos kpl 2003

	Muutos kpl 2003			
	Palkat	Eläkkeet	Tyött.korv.	Sos.etuudet
Helsinki	-2 586	698	3 204	-2 622
Espoo	1 574	948	1 469	251
Tampere	1 013	520	1 496	464
Vantaa	14	891	1 070	-1 279
Turku	97	326	1 059	521
Oulu	725	398	-82	358
Lahti	-65	252	-363	122
Kuopio	410	293	-220	-99
Jyväskylä	602	258	539	373
Pori	168	297	-72	-15
Vaasa	-344	23	137	-692
Lappeenranta	179	252	-60	-24
Joensuu	206	136	-140	6
Kotka	-69	56	-83	176
Hämeenlinna	213	185	27	28
Mikkeli	-121	151	8	-263
Suuret yhteensä	2 016	5 684	7 989	-2 695

Taulukko 11. Ansiotulo- ja tulonhankkimisvähennysten korotuksen ja niiden kompensoinnin vaikutus kuntien tuloihin vuosina 2004–2006⁹

1000 e	Vuosi 2004			Vuosi 2005			Vuosi 2006			
	Vero muutos	Valt.os muutos	Netto-muutos	Vero muutos	Valt.os muutos	Netto-muutos	Vero muutos	Valt.os muutos	Tasaus-muutos	Kokonais-vaikutus
Helsinki	-38 023	38 791	768	-41 490	38 791	-2 699	-41 490	38 791	3 189	490
Espoo	-13 818	15 358	1 539	-15 078	15 358	279	-15 078	15 358	890	1 169
Tampere	-12 819	13 849	1 030	-13 988	13 849	-139	-13 988	13 849	882	743
Vantaa	-13 182	12 606	-576	-14 384	12 606	-1 778	-14 384	12 606	1 324	-454
Turku	-11 386	12 102	716	-12 425	12 102	-323	-12 425	12 102	638	316
Oulu	-7 880	8 635	755	-8 598	8 635	36	-8 598	8 635	349	385
Lahti	-6 261	6 790	528	-6 832	6 790	-43	-6 832	6 790	265	223
Kuopio	-5 431	6 086	656	-5 926	6 086	161	-5 926	6 086	192	352
Jyväskylä	-5 012	5 621	609	-5 469	5 621	152	-5 469	5 621	116	268
Pori	-4 589	5 260	671	-5 007	5 260	253	-5 007	5 260	120	373
Lappeenranta	-3 662	4 069	407	-3 996	4 069	73	-3 996	4 069	142	215
Vaasa	-3 730	3 945	215	-4 070	3 945	-125	-4 070	3 945	130	5
Joensuu	-3 195	3 624	429	-3 487	3 624	137	-3 487	3 624	149	286
Hämeenlinna	-2 953	3 239	286	-3 222	3 239	17	-3 222	3 239	129	146
Mikkeli	-3 016	3 222	206	-3 291	3 222	-69	-3 291	3 222	276	207
Kotka	-3 341	3 786	444	-3 646	3 786	140	-3 646	3 786	103	243
Yhteensä	-138 297	146 981	8 683	-150 908	146 981	-3 927	-150 908	146 981	8 895	4 967
Koko maa	-329 000	359 000	30 000	-359 000	359 000	0	-359 000	359 000	15 391	15 391

⁹Sisäasiainministeriön Kuntaosasto 4.8.2003.